

Ødelæggelsen og udgravningen af Pompeii (side 156-159)

Natten den 23.-24. august, år 79, regnede det voldsomt. Det blæste kraftigt og der mærkedes jordskælv. I løbet af den følgende morgen brød Vesuvius, en vulkan som i mange århundreder havde været inaktiv, ud med en stor voldsomhed og ødelagde store dele af det omkringliggende område. En enorm muddermasse væltede ned ad bjergsiden og dækkede Herculaneum. Varmer sten og aske faldt i store mængder ned over Pompeii og begravede alt under et lag på fire og en halv til seks meters højde. De fleste mennesker, som stadig havde jordskælvet sytten år tidligere klart i erindring, flygtede ud af byen og tog kun få af deres ejendele med sig, men andre blev tilbage og håbede på det ville stilne af. De døde enten begravet under et sammenstyrtet hus eller kvalt af svovldampene.

Den næste dag var hele Pompeii blevet forvandlet til en ørken af hvid aske. Her og der kunne det øverste af en bygning ses, og små grupper af overlevende vendte tilbage for at redde, hvad reddes kunne. De gravede tunneller for at komme ned til deres hjem og bjærge penge, møbler og andre værdigenstande. Men intet kunne gøres for at udgrave og genopbygge byen selv. Stedet blev forladt. Tusindvis af flygtninge fandt sig et nyt hjem i Napoli og Campaniens andre byer. Lidt efter lidt faldt ruinerne sammen, et nyt jordlag dækkede området, og Pompeii forsvandt fuldstændigt. I middelalderen var ingen klar over, hvor byen lå. Der overlevede kun en svag erindring i navnet "civita" (by), som lokalbefolkningen stadig kaldte den lave bakke, men hvilken by det var, eller om der rent faktisk var en by begravet der, var der ingen der hverken vidste eller spekulerede over.

Genopdagelsen af Pompeii

De første rester af Pompeii blev fundet i 1594, da en italiensk arkitekt, kaldet Fontana, var ved at konstruere en kanal fra floden Sarno til en by i nærheden. Han opdagede nogle bygningsrester og en inskription. Men indskriften blev misfortolket, da man fejlagtigt troede, at man her havde opdaget resterne af en villa, der havde tilhørt den berømte romerske statsmand Pompeius. Man foretog sig stort set intet yderligere de næste 150 år, indtil Charles den tredje, kongen af Napoli, i 1748 begyndte at udgrave området i jagt på kostbarheder. I 1763 gik det op for skattejægerne, at det var den forsvundne by Pompeii, de var i færd med at udgrave. I Herculaneum var udgravningerne en del mere problematiske, eftersom det vulkanske mudder var blevet til hård sten, og byen lå op til tolv meter under den nye jordoverflade. At lave tunneller var langsomt og risikabelt arbejde.

I udgravningens tidlige periode gjordes der intet for at afdække områderne på en systematisk måde. Den moderne arkæologiske metoder var ukendte. De udgravende var ikke interesserede i at afdække byer for at lære om de folk, der havde levet der, men ledte efter smykker, statuer og andre kunstværker, som blev bragt bort for at dekorere kongers og rige menneskers paladser.

Men i begyndelsen af det nittende århundrede stoppede plyndringerne, og man begyndte en systematisk udgravning. Område efter område blev ryddet for jord og murbrokker. De skrøbeligste og kostbareste objekter blev bragt til nationalmuseet i Napoli, men alt andet lod man blive, hvor man havde fundet det. Efterhånden som bygningerne blev afdækket, blev de delvist rekonstrueret med originale materialer. Dette gjorde man både for at bevare bygningerne og for de besøgendes sikkerheds skyld.

Fra tid til anden fandt arkæologerne en luftlomme i den hærdede aske, hvor et objekt af træ eller andet organisk materiale engang havde været. For at finde ud af, hvad det var, hældte de flydende gips ned i hullet, og når den var blevet hård, fjernede de forsigtig den omkringliggende aske, og havde så en tro kopi af den oprindelige genstand. Dette arbejde foregår stadig, men i dag bruger man harpiks i stedet for gips. På denne måde har man fundet mange døre og skodder, og også menneske- og hundekroppe.

I Herculaneum, som blev hermetisk forseglet af den hærdede mudder, er forgængelige genstande intakt bevarede. Heriblandt kan nævnes trædøre og trapper, vævede materialer, fiskenet og vokstavler.

Arbejdet er endnu ikke blevet afsluttet. Kun ca. tre femtedele af Pompeii, og endnu mindre af Herculaneum, er indtil nu blevet udgravet. Hver gang der åbnes op for et nyt hus, finder arkæologerne det præcist, som dengang det blev forladt. De kan finde rester efter måltider, gryder på komfuret, mønter i tablinum, lampestandere i forskellige rum, vægmalerier (ofte let beskadigede), blyrørene, som ledte vand til havens springvand, brocher, nåle, kosmetikkrukker, sko, legetøj og i det hele taget alle de hundredvis af ting, der tilsammen udgjorde et romersk hjem. Hvis de er heldige, finder de også navnet på den familie, der boede i huset.

Således, takket være arkæologernes indsats, er et enestående detaljeret billede af livet i denne typiske romerske by opstået af den katastrofe, som ødelagde den for tusinder af år siden.